

Adalbert Stifter

Çeviren: Yonca Kocadağ

Brigitta

sander yayınları

Brigitta

SANDER YAYINLARI

Şakayık Sok. No: 40/8 Kat: 2 Teşvikiye Şişli/İSTANBUL
Telefon: 0212 939 76 52 - E-posta: sander@sanderyayinlari.com
www.facebook.com/sanderyayinlari
www.twitter.com/SanderYay
www.instagram.com/sanderyayinlari
<https://sanderyayinlari.com>

ISBN: 9786258064735

Yayıncı Sertifika No: 45798

1. Baskı: İstanbul 2022

İmtiyaz Sahibi: Umut Kısa

Genel Yayın Yönetmeni: Şirin Aydınır

Çeviren: Yonca Kocadağ

Editör: Betül Yılmaz

Redaksiyon: Neşe Siyamoğlu

Son Okuma: Buket Konur

Mizanpaj: Özkan Köse

Kapak Tasarımı: Özkan Köse

BASILDIĞI YER

Deren Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Yakuplu Mah. 194 Sokak 3. Matbaacılar Sitesi No:337/338 Beylikdüzü/İstanbul
Sertifika No: 47881

© Bu kitabın tüm yayın hakları Sola Koç. Eğ. Dan. Hiz. A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

BRIGITTA

ADALBERT STIFTER

Çeviren: Yonca Kocadağ

BOZKIR YÜRÜYÜŞÜ

Yaşamda, sıklıkla hemen netlik kazanmayan ve nedenlerini hızla ortaya koymadığımız olaylar ve ilişkiler vardır. Bu olaylar ya da ilişkiler, genellikle gizemin yarattığı hoşluk ve hafif bir çekicilikle ruhumuzu etkilerler. Çirkin olan birinde, çoğu zaman hemen değerini anlayamayacağımız içsel bir hoşluk vardır; herkesin büyük bir güzelliğe sahip olduğunu söylediği bir başkasının yüz hatları ise bize soğuk ve ifadesiz gelebilir. Aynı şekilde bazen hiç tanımadığımız birine karşı bir çekim hissederiz; hareketleri hoşumuza gider, tarzını severiz, bizi terk ettiğinde kederleniriz, sonraki yıllarda onu düşündüğümüzde bir özlem hatta sevgi hissederiz. Yıllardır birlikte olduğumuz ve yaptıklarıyla bizim nezdimizde belli bir değer kazanmış bir başkasıyla ise geçinemeyiz. Nihayetinde kalbin hissettiği ahlaki sebeplerin varlığı hiç şüphe götürmez ancak bu sebepleri her zaman bilinç ve hesap-kitap terazisiyle ortaya çıkarıp inceleyemeyiz. Psikoloji bazı şeyleri aydınlattı hatta açıkladı ama birçok şey hâlâ karanlık ve çok uzakta. Dolayısıyla, bunun bizim için, içinde Tanrı'nın ve ruhların gezindiği ıssız ve sonsuz bir uçurum olduğunu söylersek abartmış olmayız. Ruh, haz alanında uçup gider, zaman zaman da çocuksu bilinçsizlikteki şiir

sanatı onu havalandırır ama elinde çekiciyle ve cetveliyle bilim, sıklıkla bu işin dışında kalmış hatta birçok durumda yardımını bile olmamıştır.

Çok gençken yaşlı bir Binbaşı'nın malikânesinde yaşadığım bir olay, bu açıklamaları yapmama sebep oldu çünkü beni dünyanın birçok köşesine sürükleyen büyük bir seyahat tutkum vardı; Tanrı biliyor, birçok şeyi tecrübe etmeyi ve keşfetmeyi umuyordum.

Binbaşı'yla bir seyahatte tanıştım, o zaman dahi kendisini vatanında ziyaret etmem için beni defalarca davet etmişti. Ancak ben seyahat edenlerin sıklıkla yaptığı gibi, bunun da bilindik bir sohbet tarzı ve nezaket gereği olduğunu düşündüm. Şayet, yollarımızın ayrılışının ikinci yılında ondan hâlimi hatırlarımı soran, artık onu ziyaret etmemi rica ettiği ve ister bir yaz, bir yıl veya beş ya da on yıl boyunca, ne kadar istersem onunla vakit geçirmemi istediği bir mektup yazmamış olsaydı; bu meseleden farklı bir sonuç çıkarmazdım çünkü tüm dünyada nafiye bir çabayla arayıp durduğu hedefini vatanında bulduğundan, artık bu yer kürenin küçücük bir noktasında yapışıp kalmaya ve vatanınıninki hariç ayağına tek bir toz tanesi değdirmemeye kararlıydı.

O anda ilkbahar olduğundan, o adamın hedefinin ne olduğunu merak ettiğimden, nereye seyahat edeceğimi bilmediğimden ricasına boyun eğmeye ve davetini kabul etmeye karar verdim.

Adamın malikânesi Macaristan'ın doğusundaydı; iki gün boyunca seyahati en süratli şekilde nasıl yapacağıma dair planlarla boğuştum. Üçüncü gün posta faytonuna* oturdum ve doğuya doğru yola çıktım. Bu esnada, orayı daha önce hiç görmediğimden, çeşitli kır ve orman manzaraları hayal ediyordum. Sekizinci gün, Macaristan'da hayallerimdekinden daha fazlasını sunan görkemli ve ıssız Pusztasından geçiyordum.

* ÇN: Posta arabaları 20. yüzyılın başlarına kadar postaları hızlı bir şekilde taşımak ve aynı zamanda hızlı yolculuk yapmak isteyen yolcuları belli bir ücret karşılığında taşıyan faytonlardı.

Başta, manzaranın büyüklüğü tüm ruhumu ele geçirdi. Uçsuz bucaksız hava beni nasıl da sarıp sarmalıyor, bozkır nasıl da kokuyor ve yalnızlığın ısıltısı her yere nasıl da dokunuyordu. Ama ertesi gün yine aynıydı, sonraki gün de; gökyüzüyle yeryüzünün öpüştüğü o ince halkadan başka hiçbir şey yoktu. Ruhum buna alışmıştı. Gözlerim ise yorulmuş, üstlerine tonlarca ağırlık çökmüşçesine bu hiçliğe doymuş ve kendi içine dönmüştü. Güneş ışınları oynuyor, çimenler ısıldıyor, insanın aklından türlü türlü ıssız düşünceler geçiyordu. Kırılık alanda, aklıma düşen hatıralar çörekleniyordu ve bunların arasında ziyaretine gittiğim adamın resmi de vardı. O resmi memnuniyetle inceledim, hafızamda kalan çizgilerini bir araya getirmek ve ona yeni taze çizgiler eklemek için bu ıssızlıkta yeterince zamanım vardı.

Onu ilk kez Güney İtalya'da, tıpkı bugün ortasında seyahat ettiğim gibi bir ıssızlıkta görmüştüm. İçinde bulunduğu çevrede büyük bir övgüyle karşılanıyor ve neredeyse elli yaşında olmasına rağmen birçok güzel gözün hedefi oluyordu. Çünkü fiziki yapısı ve yüzü ondan daha güzel, görünüşüne böylesine asil bir hava verebilecek başka bir adam görülmemiştir. Diyebilirim ki tüm hareketlerinden yüce bir zarafet akıyordu, bunu öylesine doğal ve etkili bir biçimde yapıyordu ki bazen erkekleri bile etkiliyordu. Söylenenlere göre, kadınların kalplerinde gerçekten akıl karıştırıcı bir etkiye sahipti. Yeterince harika olan zaferlerinin ve başarılarının hikâyeleri ortalıkta dolaşıyordu. Ancak onu oldukça tehlikeli yapan bir kusuru olduğu da söyleniyordu: Hiç kimse, hatta bu dünyadaki en harikulade güzellik bile, onu istediğinden daha uzun bir süre elde tutmayı başaramamıştı. Sonuna kadar her kalbi fethetmesini sağlayan ve içini zafer mutluluğuyla dolduran bir sevimlilikle davranıyor, sonra vedalaşıyor, bir seyahate çıkıyor ve bir daha dönmüyordu. Bu kusur, kadınları korkutmak yerine ona daha çok yakınlaştırıyordu. Tez canlı birçok Güneyli kadın, mümkün olan en kısa sürede kalbini ve mutluluğunu onun göğsüne

atmak için yanıyordu. Kimsenin, onun nereden geldiğini ve insanlar arasında hangi mevkide olduğunu bilmemesi de son derece sinir bozucuydu. Dudaklarının çevresinde çekiciliğin izleri olduğunu söyleseler de alnında geçmişte yaşanmış önemli bir kederin izlerini taşıdığını da ekliyorlardı. En çekici olan tarafı da buydu, kimse geçmişini bilmiyordu. Devlet işlerine karıştığı, mutsuz bir evliliği olduğu, kardeşini silahla vurduğu ve buna benzer bir sürü şey söyleniyordu. Yalnızca yoğun bir şekilde bilimle ilgilendiğini herkes biliyordu.

Onun hakkında çok şey duymuştum ve bir gün, onu Vezüv yanardağında taşları aşağıya iterken ve sonrasında yanardağın ağzına gidip delikten ve çatlaklardan sızan mavimsi duman dalgalarına güleç bir yüzle bakarken gördüğümde hemen tanıdım. Sarı renkte ışıldayan, yumru olmuş toprak parçalarının üzerinden yürüyerek yanına gittim ve onunla konuştum. Memnuniyetle cevap verdi, laf lafı açtı. O an çevremizde gerçekten korkunç ıssızlıkta bir çorak arazi vardı ve kederli küçük duman bulutlarının salındığı, tarif edilemeyecek mavilikteki güney göğünün altında bu arazi çok daha berbat görünüyordu. Uzun uzun sohbet ettik ama ikimiz, o dağdan ayrı ayrı indik. Sonra tekrar bir araya gelme fırsatı bulduk, birbirimizi daha sık ziyaret eder olduk ve eve dönüş yolculuğuma kadar neredeyse ayrılmaz bir ikiliydik. Elli yaşına merdiven dayamasına rağmen sanki ruhunu şimdiye kadar her şeyden sakınmış gibi, içinden sıklıkla ilkel ve gelişmemiş şeyler çıkıyordu çünkü ruhuna hitap edeni bulamamıştı. Bunun yanı sıra, onunla daha uzun süre bir arada olunca, bu ruhun başıma gelen en ışıldayan ve en şairane şey olduğunu fark ettim çünkü o ruh; çocuksu, bilinçsiz, sade, kendine hastı ve evet, nahifti. O, bu meziyetinin bilincinde değildi, doğal olarak ağzından daha önce hiç duymadığım çok güzel sözler dökülüyordu; hayatımda hiçbir zaman, hatta şairler ve sanatkarlarla bir arada olduktan sonra bile, ondakine benzer çirkinlik ve kabalık karşısında sabırsızlığa yol açabilecek kadar hassas bir güzellik hissiyatıyla

Çirkin olan birinde, çoğu zaman hemen değerini anlayamayacağımız içsel bir hoşluk vardır; herkesin büyük bir güzelliğe sahip olduğunu söylediği bir başkasının yüz hatları ise bize soğuk ve ifadesiz gelebilir. Aynı şekilde bazen hiç tanımadığımız birine karşı bir çekim hissederiz; hareketleri hoşumuza gider, tarzını severiz, bizi terk ettiğinde kederleniriz, sonraki yıllarda onu düşündüğümüzde bir özlem hatta sevgi hissederiz. Yıllardır birlikte olduğumuz ve yaptıklarıyla bizim nezdimizde belli bir değer kazanmış başkasıyla ise geçinemeyiz.

Brigitta, ilk kez 1844'te ve daha sonra 1847'de gözden geçirilmiş bir biçimde yayımlanır. 1993 yılında sinemaya da uyarlanmış olan kitap, Macaristan'a doğru yola çıkan genç bir erkeğin ağzından, annesinin bile çirkin olduğu için sırtını döndüğü Brigitta'nın hikâyesini anlatıyor.

Avusturyalı yazar, şair, ressam ve pedagog olan Adalbert Stifter, dezavantajlı bir çocukluk geçirmiş olmasına ve talihsiz evliliğine rağmen kendi ayakları üzerinde durmayı başarmış Brigitta'nın etkileyici öyküsünü doğanın güzellikleriyle harmanlayarak okuyucuya aktarıyor.

Betimlemeleriyle eşsiz bir okuma deneyimi sunan *Brigitta*, yalnızca sondan başlangıca bakıldığında anlaşılacak bir öykü!